

DIERENARTS MARTIJN STEENAERT OVER PRRS-AANPAK

“Vrij worden en blijven van PRRS begint met bioveiligheid”

Tijdens de Agrivaknet-bijeenkomst ‘PRRS-vrij worden in de varkenshouderij – hoe werkt dat in de praktijk?’ deelden diverse deskundigen uit Nederland en Vlaanderen hun kennis en visie rondom de aanpak van dit hardnekkige virus. Eén van hen was Martijn Steenaert, dierenarts van Boehringer Ingelheim. Het farmaceutisch bedrijf kan varkenshouders op een praktisch manier helpen stappen te zetten richting een PRRS-vrije uitstroom. Bioveiligheid en bewustwording zijn cruciale factoren.

Tekst: Gerben Hofman • Beeld: Twan Wiermans en beeldarchief Prosu BV

De Nederlandse varkenssector wil in 2040 PRRS-vrij zijn. De Vlaamse varkenssector wil ook graag van PRRS af, maar heeft daar op dit moment nog minder concrete plannen voor liggen. Die doelstelling in Nederland, vastgelegd binnen het nieuwe ketenkwaliteitssysteem Holland Varken Quality, lijkt nog ver weg, maar volgens de Nederlandse dierenarts Martijn Steenaert is de tijd van relativeren voorbij. “We hebben nog vijftien jaar. Dat klinkt lang, maar 2040 is even ver weg als 2010. En dat voelt voor veel mensen nog als heel kort geleden”, stelt hij.

Steenart ziet echter ook lichtpuntjes. “Het positieve is: de wil tot verandering groeit. Steeds meer varkenshouders beseffen dat PRRS één van de schadelijkste ziekten in de sector is. Tot een paar jaar geleden zeiden sommige varkenshouders ‘PRRS, wat is het probleem? Ik draai 33 biggen, waar heb je het over?’ Dat begint nu gelukkig wel wat te kenteren.”

De Nederlandse aanpak

De varkenssector in Nederland realiseert zich dat een stuk regie noodzakelijk is om PRRS het land uit te krijgen. Daarom wordt de uitvoering van het Nationaal PRRS-plan 2025-2040 onder andere geborgd in het nieuwe kwaliteitssysteem Holland Varken Quality. Hiervoor is een drietal punten in het kwaliteitssysteem opgenomen:

1. Een jaarlijkse bioveiligheidscheck per bedrijf.
2. Structurele monitoring van (speen)biggen en/of vleesvarkens, afhankelijk van het bedrijfstype.
3. Een bedrijfseigen plan van aanpak PRRS, vergelijkbaar met eerdere programma's rondom bijvoorbeeld antibiotica-reductie.

Vijf-stappenplan

Voor de sector en voor de individuele varkenshouder is het van belang om stappen te nemen om PRRS het hoofd te bieden. Boehringer Ingelheim helpt varkenshouders hiermee. Niet alleen met vaccins, maar vooral door te kijken naar een totaalaanpak

op het bedrijf. Steenaert vertelde tijdens de bijeenkomst in oktober over een praktisch vijf-stappenplan voor de aanpak van PRRS. Dit bevat de volgende stappen:

1. Doelstelling

“Als eerste is belangrijk wat het bedrijf wil bereiken. Dat wil ik van de eigenaar of de bedrijfsleider weten. Ik moet niet degene zijn die het doel stelt. Het moet vanuit de varkenshouder zelf komen”, aldus de dierenarts.

2. Huidige situatie

“Belangrijk is te weten hoe de huidige situatie is op het bedrijf. Hoe is de ligging? Welke diercategorieën zijn er op het bedrijf? Wat is de ziektestatus, wat is de biosecurity?”

3. Wat kan wel en wat kan niet?

“Als je de situatie in beeld hebt, kun je kijken wat er nog meer kan op het bedrijf en ook wat er niet kan. Bij wat er niet kan, kun je denken aan financiën. Ook de motivatie van het personeel is belangrijk.”

4. Oplossingen

“Als je het bedrijf goed in beeld hebt, kun je over oplossingen gaan nadenken. Als adviseur kun je het bedrijf daarbij helpen door ze als het ware een menukaart met mogelijkheden voor te schotelen. De keuze moeten ze echter zelf maken”, weet Steenaert uit ervaring. De aanpak kan variëren van afvangen van de grootste risico's tot een complete depop-repop. Er tussenin kun je denken aan herd-closure, gebaseerd op geen aanvoer van nieuwe dieren gedurende gedurende 210 tot 240 dagen. “Veel bedrijven willen beginnen met het laaghangend fruit. Sommige bedrijven hebben hiermee, in combinatie met een portie geluk, PRRS goed onder controle gekregen. Maar ik vertel er altijd maar bij dat deze aanpak in verreweg de meeste gevallen niet voldoende is om PRRS-vrij te worden.”

5. Evaluatie en monitoren

“Als je schoon bent, is het essentieel om te voorkomen dat je weer besmet raakt. Dit is vooral een kwestie van externe biosecurity en consequent monitoren. Tegen de tijd dat je wat ziet aan dieren, ben je al te laat. Als je consequent monitort, zie je dat het virus al opleeft voor de dieren ziek worden.”

‘Vergeten diergroepen’

Steenart waarschuwt voor de ‘vergeten diergroepen’ als het gaat om PRRS-bestrijding. “Wij zijn gewend om te praten over bedrijfsgrootte als zijnde het aantal zeugen. Maar als je 1.000 zeugen hebt, heb je er 3.000 biggen bij in de kraamstal. Als je dan de biggen op dezelfde locatie houdt, heb je er nog eens meer dan 5.000 biggen bij plus, afhankelijk van de bedrijfsopzet, gelten. Bij een bedrijf van 1.000 zeugen heb je dus al snel 10.000 dieren op je bedrijf. Voor een virus is het aantal dieren belangrijk. Niet de grootte en de gewichten. Je kunt niet zeggen ik vaccineer de zeugen en de gelten en dan ben ik klaar. Je moet ook iets met de speenbiggen.”

Monitoring is essentieel om PRRS-vrij te worden en te blijven. “Als je de biggen niet PRRS vrij geboren kunt laten worden, dan wordt de virusdruk op het bedrijf steeds hoger. Daarom hebben wij ook sterk ingezet op monitoring bij pasgeboren biggen. Dit kun je doen met tongtjes, ballensap of navelstrengtjes. Wat je grosso modo ziet is dat ongeveer de helft van de bedrijven elk kwartaal wel een keer PRRS-positieve biggen heeft bij de geboorte. Het is dus heel erg aanwezig in Nederland. Op het gebied van de PRRS-vrije bedrijven zie je niet veel verandering. We hebben wel de indruk dat op de bedrijven verhoudingsgewijs steeds minder werpgroepen PRRS-positief zijn”, aldus de dierenarts.

Biosecurity auditen en goed communiceren

Voor een gestructureerde beoordeling van de biosecurity op een bedrijf hanteert Boehringer Ingelheim de **COMBAT-biosecurityaudit**, die bestaat uit vijf pijlers.

De eerste pijler kijkt naar **algemene factoren**, zoals de ligging van het bedrijf. “Driekwart van de bedrijven die de audit hebben gedaan, bevindt zich in een omgeving met een hoog tot zeer hoog risico. Dat zijn omstandigheden waar je mee moet omgaan. Je hebt er verder geen invloed op,” legt Steenaert uit.

De tweede pijler, **externe bioveiligheid**, gaat over de scheiding tussen schone en vuile routes. “Veel bedrijven scoren hier onvoldoende: slechts een kwart kan een volledig gesloten lijn tekenen tussen schoon en vuil. Vooral aan de achterzijde van bedrijven, waar transport en kadaverafvoer plaatsvinden, gaat het vaak mis.”

Interne bioveiligheid – de indeling van het

bedrijf, diergroepen en vaccinatie – vormt doorgaans een kleiner risico. Dat ligt anders bij het **management**. “Een hoge productie leidt tot meer dierstroom en dus meer menselijke handelingen, met alle risico's van dien”, stelt Steenaert.

In de periode 2023–2025 voerde Boehringer Ingelheim de audit uit op 45 bedrijven. Dit telkens als discussiestuk: niet om goed of fout aan te wijzen, maar om risico's zichtbaar te maken. Daarbij werden praktische hulpmiddelen gebruikt, zoals een whiteboard en een plattegrond, waarop dierstroom, personeelsbewegingen en transportlijnen worden ingetekend. “Als mensen zelf zien waar de knelpunten zitten, denken ze meteen mee over oplossingen,” zegt Steenaert. Communicatie noemt hij de sleutel tot succes. “Het is als stoppen met roken: als je het alleen met jezelf afspreekt, lukt het zelden. Maar als je het deelt met anderen, spreken ze je erop aan en dan houd je het vol. Zo werkt het ook met bioveiligheid.” •

ADVERTENTIE

CAMBOROUGH®
NEW GENERATION

Scan de QR-Code voor meer informatie:

KI Lichtervelde: 0497 58 58 95 | cedric.lefebvre@danis.be
www.kilichtervelde.be.